Sosiaali- ja terveysministeriölle
Viite: STM091:00/2017, STM/3421/2017

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle asiakassetelipalvelujen ja henkilökohtaisella budjetilla tuotettujen palvelujen asiakirjamallien luonnoksista sekä suun terveydenhuollon asiakirjamalleista

Yleistä asiakirjamalliluonnoksista

Hallintopäätös ei riitä velvoittamisperusteena, eikä näin muodosta oikeusperustetta sopimuksen velvoittavuudelle siltä osin, kuin asiasta ei ole säädetty valinnanvapauslaissa. Hallintopäätöstä voisi kuvailla velvoittavuutensa osalta hyväksi tahdoksi ja toiveiksi, joita palveluntuottajan toivotaan toteuttavan. Meidän tarkoituksena on tehdä sopimusosapuolia sitova sopimus, johon kirjataan kaikki sopimusvastuun piiriin kuuluvat asiat. Sopimusohjauksen tai edes tuottajaohjauksen toteuttamien ei ole mahdollista nykyisellä hallintopäätökseen perustuvalla toimintalinjalla. Ratkaisuna voisi olla hallintopäätöksen sisällön siirtäminen sopimusvastuun piiriin kuuluvien kohtien osalta sopimuksen sopimusehdoiksi ja /tai sopimusvastuun piiriin kuuluvien kohtien lisääminen valinnanvapauslakiin tai lain perusteella annettavaan asetukseen.
Hallintopäätös sisältää nykyisellään paljon rajaavia ehtoja. Tästä voi seurata, että sopimus voidaan katsoa (lainvastaiseksi) hankintasopimukseksi vrt. yleiset ehdot, joiden täyttäminen ei rajaa osallistujajoukkoa samassa määrin. Valtuuston mahdollisuus muuttaa hallintopäätöksen sisältöä niin halutessaan ei poista ongelmaa eli rajaavia ehtoja ei voida pitää tilapäisinä ja vaihtuvina. Myös perustuslakivaliokunta on puuttunut hallintopäätöksen sisältöön yhdenvertaisen kohtelun vaarantumisen vuoksi.
Hallintopäätökseen liittyvät riita-asiat ratkaistaan hallintolainkäyttölain mukaisina hallintoriitoina. Ongelmaksi muodostuvat riita-asioihin liittyvät korvausvaatimukset. Hallinto-oikeus ei voi määrätä korvauksia maksettavaksi, jolloin myöskään saataville ei muodostu ulosottoperustetta. Korvauksien osalta riita tulee viedä käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Asiakirjakokonaisuuden hallittavuus

Hallintopäätöksen ehdot asiakirjamallin sopimustekninen toteutus ei vastaa kaikin osin tarkoitustaan. Ehtojen rakennetta tulisi muuttaa siten että hierakinen vaikuttavuus on selkeästi esitettynä (yleinen ehto ohjaa erityistä ehtoa). Hallintopäätöksen ehdot asiakirja on sisällöltään hyvin yksityiskohtainen. Sisällön yksityiskohtaisuus olisi sinänsä perusteltua huomioiden sopimuskumppaneiden todelliset mahdollisuudet ymmärtää kokonaisuuden laajuus. Paikoin ehtojen ohjausvaikutus on tarpeettoman voimakasta. Liian tiukka operatiivisen toiminnan ohjaus ja valvonta sitovat voimavaroja eikä näin toteuta tarkoitustaan. Yrityksillä tulisi olla tosiasialliset mahdollisuudet organisoida omaa toimintaansa.

Ehtojen selkeys

Tavoitteiden ja yleisten ehtojen osalta on kiinnitettävä huomioita siihen, että toimijat ymmärtävät tavoitteiden sisällön ja toteuttamistavat omassa toiminnassaan. Asiakirjakokonaisuutena ehdot ja palvelukuvaus muodostaisivat rakenteellisesti selkeämmän ja ymmärrettävämmän kokonaisuuden, jos ehtojen kuvaavaa ja

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä
p. 013 3300 (vaihde)
www.siunsote.fi

yksityiskohtaista ei velvoittavaa sisältöä siirrettäisiin palvelukuvaus asiakirjaan. Palvelukuvaus toimisi ehtoliitteen sisällönkuvauksena ja apuna ehtojen sisällöntulkinnassa siinä määrin, kuin tarkemmalle kuvaukselle on tarvetta. Liian yksityiskohtaisena palvelukuvaus ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukainen.

Mahdollistavatko mallit erilaisten palveluntuottajien toimimisen asiakasseteli ja henkilökohtaisen budjetin palvelutuottajina

Malleissa tulisi huomioida se, että asiakassetelipalvelujen, henkilökohtaisella budjetilla tuotettujen palvelujen ja suun terveydenhuollon palveluntuottajat ovat mahdollisesti jopa yksin yrittäjiä. Sisällölliset asiakirjat ovat kuitenkin hyvin pitkälti saman sisältöisiä kuin sote-keskuksia koskevat malliasiakirjat. Ovatko vaatimukset sisällöltään tarkoituksenmukaiset kaikissa tilanteissa pienyrittäjän näkökulmasta? Onko pienyrittäjällä edes todellisia mahdollisuuksia noudattaa esimerkiksi erityistilanteisiin varautumiselle asetettuja ehtoja.

Maakunnan asema sopimus- ja vakioehtojen laatijana on vahvempi kuin sopimuskumppanin asema. Sopimusoikeuden yleisten periaatteiden mukaan epäselvä vakioehto ja sopimusehto tulkitaan laatijansa vahingoksi. Tulkintariski epäselvissä tilanteissa jää näin sopimus- ja vakioehtojen laatijalle. Asiakirjojen sisällön selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomioita. Pienyrittäjillä on vahva oman alansa substanssiosaaminen, mutta ei sopimusjuridiikan erityisosaamista. Asiakirjojen vaikeaselkoisuus voi vähentää palveluntarjoajien määrää ja ohjata palvelujen tuottamisen isoille toimijoille, joilla on riittävä resurssi asiakirjojen tulkintaan. Pienyrittäjien asemaa voitaisiin parantaa mahdollistamalla huojennuksia yrityksen toimintaedellytyksien perusteella.

Turvaavatko mallit riittävästi asiakkaan oikeuksia saada laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja?

Palvelun laadun varmistaminen tulisi tapahtua velvoittavien ehtojen kautta, jolloin ehdot velvoittavat tosiasialliseen toimintaan eivätkä vain toteuta toivetta siitä. Laadunvalvontaa tulisi toteuttaa reaaliaikaisesti, jolloin tieto laadunpoikkeamista tulisi maakunnan tietoon nopeammin ja laadunpoikkeamiin voitaisiin puuttua nopeammin.
Maakuntien väliset erot laatuvaatimuksissa ja periaatteissa voivat olla erilaisia. Erot laatuvaatimuksissa voivat asettaa eripuolilla Suomea asuvat ihmiset eriarvoiseen asemaan suhteessa toisiinsa. Palvelustrategia itsessään rakentaa ihmisille eriarvoisen aseman. Erilaiset vaatimukset eri maakunnissa voivat aiheuttaa ongelmia ja tahattomia virheitä palvelutuotannossa, kun palvelua tuotetaan useamman maakunnan alueella. Tuleva malli tulee aiheuttamaan ongelmia asiakasohjauksen toteuttamisessa niin kansallisella kuin alueellisellakin tasolla. Ajantasaisen tiedon ylläpitäminen tulee olemaan haasteellista.

Miten palvelun laatu voidaan arvioida ennakkoon? Miten palvelunkäyttäjät pystyvät arvioimaan eri palveluntuottajien tarjoamien palveluiden laadun valinnan perusteeksi? Laatukriteerit ovat maakunnallisia.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä
p. 013 3300 (vaihde)
www.siunsote.fi

Yksittäisiä huomioita ehtojen sisällöstä – Asiakasseteli

Hallintopäätöksen malliehdot

2.2 k-1 Kohdan viimeisen lauseen muoto?
2.2 k-5 Onko tässä yhteydessä tarpeen antaa tietoa siitä, miten asiakas voi tehdä uuden valinnan /vaihtaa palveluntarjoajaa.
2.2 k-6 Voiko tietojen antaminen vaarantaa asiakkaan yksityisyyden suojan? Listalla olevat asiat vaikuttavat ns. perustiedoilta.
3.1 k-4 Lisäys: Palveluntuottajaa koskevien edellytysten on täytyttävä koko sen ajan, kun palveluntuottaja tai sen alihankkija tuottaa palveluja.
3.2 k-1 Lisätään viittaus rikoslakiin täsmällisemmäksi "Rikoslain 39/1889 11. luvun 11 §:n mukaisesti)
3.2 k-2 Lisäys: Palveluntuottajan on tehtävä ilmoitukset maakunnan määrittelemällä tavalla.
3.3 k-7 ja k-8 Palveluntuottajan on tehtävä ilmoitus maakunnan määrittelemällä tavalla.
4.3 k-4 Lisäys: Ilmoitus on tehtävä, vaikka ilmoituksen tekeminen aiheuttaisi vahinkoa palveluntuottajalle. Palveluntuottajan on toimittava hyvässä yhteistyössä maakunnan kanssa ja huolehdittava muihin lakeihin liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta riippumatta tuotettavasta palvelusta.
4.5 k-5 Määriteltävä, kuka vastaa tulkitsemisesta ja tulkin sekä muun käännösavun hankkimisesta. Kustannukset voivat muodostua pienyrittäjän kannalta kohtuuttoman suuriksi.
6.1 Lisäys: palveluntuottaja vastaa siitä, että sen alihankkijalla on toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden tarpeelliset vakuutukset.
6.2.1 k-1 Lisäys: Palveluntuottajan tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Palveluntuottajan on noudatettava soveltuvin osin Sosiaali- ja terveysministeriön antamaa valmiussuunnitteluohjeistusta sekä nimettävä näistä tilanteista vastaavat henkilöt (sopimus). Palveluntuottajan on ilmoitettava vastuuhenkilöihin liittyvistä muutoksista maakunnan päättämällä tavalla (palvelukuvaus, liite 1). Normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa noudatetaan voimassa olevan lainsäädännön lisäksi maakunnan ohjetta valmiussuunnittelusta, varautumisesta ja sen yhteensovittamisesta sekä riskienhallinnan järjestämisestä (valinnanvapauslaki 42 §).
6.2.1 k-4 Täydennys ja viittaus pelastuslakiin: Palveluntuottajalla on velvollisuus osallistua sijaintimaakunnan valmiussuunnitteluun sekä pelastustoiminnan suunnitteluun ja suunnitelmien mukaiseen harjoitteluun ja koulutukseen maakunnan päättämällä tavalla niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti. (Pelastuslaki 46-47 §)
6.2.1 k-8 Lisäys: Palveluntuottajan on huolehdittava suuronnettomuus-, evakuointi- ja pelastustoimintaa koskevien suunnitelmien sekä valmiussuunnitelmien mukaisista velvoitteista…
Lisäys: Suuronnettomuus- ja evakuointisuunnittelu on pelastuslaitoksen johdolla tapahtuvaa toimintaa. (Tulevaisuudessa maakunta päättää tietenkin työnjaosta.)
6.2.1 k-10 uusi kohta g) velvoittaa toiminaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti. (Pelastuslaki 46-47 §)
(vrt. velvollisuus suunnitteluun ja toimintaan)
6.2.2 k-2 Kohdassa puhutaan aluehallintovirastosta, tulisiko olla AVI:n sijaan Luova?
6.4 k-4 Lisäys: …sekä hävittää maakunnan ohjeistuksen mukaisesti omilta taltioiltaanmaakunnan aineiston, ellei muuta ole sovittu. Lisäys viimeinen lause: Ei lue selkeästi kumman vastuulla aineiston säilyttäminen on. Tarkennus tähän velvollisuuden jakaantumisesta. Vastuunjakautumista ei voi jättää uskon ja oletuksen varaan.

9.4 k-6 Hallituksen esityksessä uudeksi tietosuojalaiksi ei ole termiä rekisteriseloste. Termi on ollut käytössä kumotussa henkilötietolaissa. Viittaus rekisteriselosteeseen ei näin kohdenna 6 kohdan mukaista oikeutta täsmällisesti terminologian tasolla.
9.4. k-7 Viittaus lakiin puuttuu. Ilmaisu "tai" jättää avoimeksi mahdollisuuden kummankin osapuolen oikeuteen suostumuksen antamiseen.

Yksittäisiä huomioita ehtojen sisällöstä - Henkilökohtainen budjetti

Hallintopäätöksen malliehdot

3.1 k-4 Palveluntuottajaa koskevien edellytysten on täytyttävä koko sen ajan, kun palveluntuottaja tai sen alihankkija tuottavat palveluja. (lisäys punaisella)
3.3 k-1 Lisätään viittaus rikoslakiin täsmällisemmäksi "Rikoslain 39/1889 11. luvun 11 §:n mukaisesti)
3.3 k-2 Lisäys: Palveluntuottajan on tehtävä ilmoitukset maakunnan määrittelemällä tavalla.
3.3 k-2 Lisäys: Maakunta voi halutessaan asettaa perehdytyksen suorittamisen lisäehdoksi palveluntuottamisen aloittamiselle. Perehdytys ei saa aiheuttaa tarpeetonta viivästystä palvelutoiminnan aloittamiselle.
3.3 k-5 ja k-6 Palveluntuottajan on tehtävä ilmoitus maakunnan määrittelemällä tavalla. (esim. k-6 palvelujen tuottamisen lopettamisesta halutaan oletettavasti kirjallinen ilmoitus...)
4.2.1 k-6 Kohtaa tulee avata tarkemmin vastuun laajuuden osalta. Nykyisessä muodossaan kohta edellyttää ensiaputilanteiden hoitovastuuta. Palveluntarjoajilla ei ole välttämättä terveydenhoitoalan koulutusta eikä vaadittavia laitteita ensiaputilanteiden hoitovastuun toteuttamiseen.
4.2.2 k-6 Lisäys: Markkinoinnista viite lukuun 8.
4.3 k-4 Lisäys: Ilmoitus on tehtävä, vaikka ilmoituksen tekeminen aiheuttaisi vahinkoa palveluntuottajalle. Palveluntuottajan on toimittava hyvässä yhteistyössä maakunnan kanssa ja huolehdittava muihin lakeihin liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta riippumatta tuotettavasta palvelusta.
4.5 k-5 Määriteltävä, kuka vastaa tulkitsemisesta ja tulkin sekä muun käännösavun hankkimisesta. Kustannukset voivat muodostua pienyrittäjän kannalta kohtuuttoman suuriksi.
4.9.3 k-1 Lisäys: Maakunta voi poiketa palveluntuottajalle asetetusta velvollisuudesta ottaa palveluyksikössä annettavaan koulutukseen ja siihen liittyvään harjoitteluun opiskelijoita, mikäli palveluntuottajan toimintaedellytykset sitä vaativat.
6.1 Lisäys, uusi kohta: Palveluntuottajan tulee ryhtyä viipymättä toimenpiteisiin vakuutusturvansa päivittämiseksi, mikäli vakuutusturva ei ole maakunnan arvion mukaan riittävä, toimintaan liittyviin riskeihin nähden.
6.2.2 k-2 Kohdassa puhutaan aluehallintovirastosta, tulisiko olla AVI:n sijaan Luova?
6.2.1 k-1 Lisäys: Palveluntuottajan tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Palveluntuottajan on noudatettava soveltuvin osin Sosiaali- ja terveysministeriön antamaa valmiussuunnitteluohjeistusta sekä nimettävä näistä tilanteista vastaavat henkilöt (sopimus). Normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa noudatetaan voimassa olevan lainsäädännön lisäksi maakunnan konserniohjetta valmiussuunnittelusta, varautumisesta ja sen yhteensovittamisesta sekä riskienhallinnan järjestämisestä.
6.2.1 k-4 Täydennys ja viittaus pelastuslakiin: Palveluntuottajalla on velvollisuus osallistua sijaintimaakunnan valmiussuunnitteluun sekä pelastustoiminnan suunnitteluun ja suunnitelmien mukaiseen harjoitteluun ja koulutukseen maakunnan päättämällä tavalla niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti. (Pelastuslaki 46-47 §)

6.2.1 k-8 Lisäys: Palveluntuottajan on huolehdittava suuronnettomuus-, evakuointi- ja pelastustoimintaa koskevien suunnitelmien sekä valmiussuunnitelmien mukaisista velvoitteista…
Lisäys? Suuronnettomuus- ja evakuointisuunnittelu on pelastuslaitoksen johdolla tapahtuvaa toimintaa. (Tulevaisuudessa maakunta päättää tietenkin työnjaosta.)
6.2.1 k-8 uusi kohta g) velvoittaa toiminaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti. (Pelastuslaki 46-47 §) vrt. velvollisuus suunnitteluun ja toimintaan
6.4 k-4 Lisäys: …sekä hävittää maakunnan ohjeistuksen mukaisesti omilta taltioiltaanmaakunnan aineiston, ellei muuta ole sovittu. Lisäys viimeinen lause: Ei lue selkeästi kumman vastuulla aineiston säilyttäminen on. Tarkennus tähän velvollisuuden jakaantumisesta. Vastuunjakautumista ei voi jättää uskon ja oletuksen varaan.
8.2 k-2 Henkilötietolaki kumotaan, kun tietosuojalaki astuu voimaan.
9.4 k-6 Hallituksen esityksessä uudeksi tietosuojalaiksi ei ole termiä rekisteriseloste. Termi on ollut käytössä kumotussa henkilötietolaissa. Viittaus rekisteriselosteeseen ei näin kohdenna 6 kohdan mukaista oikeutta täsmällisesti terminologian tasolla. 9.4. k-7 Viittaus lakiin puuttuu. Ilmaisu ”tai” jättää avoimeksi mahdollisuuden kummankin osapuolen oikeuteen suostumuksen antamiseen.
12.2 k-2 Lisäys: Vahingonkorvaus määräytyy vahingonkorvauslain mukaan.

Yksittäisiä huomioita ehtojen sisällöstä - Suoran valinnan suun terveydenhuolto

Hallintopäätöksen malliehdot
3.1 k-4 Palveluntuottajaa koskevien edellytysten on täytyttävä koko sen ajan, kun palveluntuottaja tai sen alihankkija tuottavat palveluja. (lisäys punaisella)
3.3 k-2 Sopimus soi sisältää palvelutuottajan liike- ja ammattisalaisuuksia, jotka yksilöidään salassa pidettäviksi sopimuksessa? (Selkeys)
3.3 k-5 Osa kohdan tiedoista on annettu jo rekisteröitymisen yhteydessä. Yksityisten palveluntarjoajien osalta tietoja on annettu AVI:lle lupavalvonnan toteuttamiseksi.
3.3 k-18 Lisäys: Sopimusmuutokset tehdään kirjallisesti maakunnan määrittelemällä tavalla.
3.3 k-20 Lisäys lauseen loppuun: maakunnan määrittelemällä tavalla.
3.3 k-23 Lisäys: ilmoitettava maakunnan määrittelemällä tavalla.
3.3 k-24 Lisäys: ilmoitettava maakunnan määrittelemällä tavalla.
=> Vai kootusti yleinen ehto: Ilmoitukset tehdään maakunnan määrittelemällä tavalla.
4.2.2 k-2 Onko ohjausvelvollisuus liian laaja?
4.3 Palveluntuottajan edustajan on osallistuttava maakunnan päättämällä tavalla
4.8.1 k-8 Sosiaalihuollon ammattihenkilön arvion mukaan? Onko sosiaalialan ammattihenkilöllä pätevyys arvioida suun terveydenhoidon kiireellisyyttä?
4.9.3 k-1 Lisäys: Maakunta voi poiketa palveluntuottajalle asetetusta velvollisuudesta ottaa palveluyksikössä annettavaan koulutukseen ja siihen liittyvään harjoitteluun opiskelijoita, mikäli palveluntuottajan toimintaedellytykset sitä vaativat.
6.3.1 k-1 Lisäys: Palveluntuottajan tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Palveluntuottajan on noudatettava soveltuvin osin Sosiaali- ja terveysministeriön antamaa valmiussuunnitteluohjeistusta sekä nimettävä näistä tilanteista vastaavat henkilöt (sopimus). Palveluntuottajan on ilmoitettava vastuuhenkilöihin liittyvistä muutoksista maakunnan päättämällä tavalla (palvelukuvaus, liite 1). Normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa noudatetaan voimassa olevan lainsäädännön lisäksi maakunnan konserniohjetta valmiussuunnittelusta, varautumisesta ja sen yhteensovittamisesta sekä riskienhallinnan järjestämisestä.

6.3.1 k-4 Täydennys ja viittaus pelastuslakiin: Palveluntuottajalla on velvollisuus osallistua sijaintimaakunnan valmiussuunnitteluun sekä pelastustoiminnan suunnitteluun ja suunnitelmien mukaiseen harjoitteluun ja koulutukseen maakunnan päättämällä tavalla niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti. (Pelastuslaki 46-47 §)
6.3.1 k-6 Lisäys: Palveluntuottajan on huolehdittava suuronnettomuus-, evakuointi- ja pelastustoimintaa koskevien suunnitelmien sekä valmiussuunnitelmien mukaisista velvoitteista…
Lisäys? Suuronnettomuus- ja evakuointisuunnittelu on pelastuslaitoksen johdolla tapahtuvaa toimintaa. (Tulevaisuudessa maakunta päättää tietenkin työnjaosta.)
6.3.1 k-8 uusi kohta g) velvoittaa toiminaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti. (Pelastuslaki 46-47 §)
6.5 k-1 Onko exit-suunnitelman sisältö kuvattu? Löytyykö liitteen laatimiseksi ohjeita? Parempi termi: Toiminnan päättymistä koskeva suunnitelma.
9.4 k-6 Hallituksen esityksessä uudeksi tietosuojalaiksi ei ole termiä rekisteriseloste. Termi on ollut käytössä kumotussa henkilötietolaissa. Viittaus rekisteriselosteeseen ei näin kohdenna 6 kohdan mukaista oikeutta täsmällisesti terminologian tasolla.
9.4 k-9 Viittaus lakiin puuttuu. Ilmaisu "tai" jättää avoimeksi mahdollisuuden kummankin osapuolen oikeuteen suostumuksen antamiseen.
9.6 Immateriaalioikeuksia koskeva luku on ongelmallinen. Maakunnan vastikkeettomasta käyttöoikeudesta palvelutuotannossa syntyneeseen immateriaalioikeuteen voi seurata, että toiminnan kehittäminen estyy eikä innovointiin haluta enää panostaa. Aktiivinen innovatiivinen toimintaympäristö on menestyvän yrityksen tunnusmerkki. Palveluiden kehittäminen on tärkeää ja toivottavaa myös järjestäjän näkökulmasta varsinkin, kun toimintaa rahoitetaan julkisella rahoituksella.
Innovaatiot syntyvät usein käytännöntilanteissa, eikä palveluntuottajalla ole mahdollisuutta osoittaa innovaation syntyneen hallintopäätöksen kattaman palvelutuotannon ulkopuolella. Maakunnan oikeudella on vaikutusta palveluntuottajien kilpailulliseen ja taloudelliseen asemaan. Jos palvelutuotantoa on useamman maakunnan alueella, oikeudet siirtyvät maantieteellisesti useamman maakunnan alueelle.

Maakunnalla olisi näin samat oikeudet työsuhdekeksintönä työnantajalle kuuluviin keksintöihin. Työnantaja maksaa työntekijälle korvauksen työsuhteessa syntyneen teollisoikeuden (ja muun immateriaalioikeuden) käyttöoikeudesta, mutta joutuu luovuttamaan käyttöoikeuden vastikkeetta maakunnalle ja mahdollisesti maakunnan päätöksellä kilpailijalle? Laajeneeko maakunnan käyttöoikeus keksintöön myös niissä tilanteissa, kun kysymyksessä on keksintö, jonka hyväksikäyttö kuuluu työnantajan toiminta-alaan, mutta joka on syntynyt muussa yhteydessä kuin työsuhteessa työnantajaan, kun työnantaja on oikeutettu saamaan käyttöoikeuden keksintöön ja alkaa hyödyntää keksintöä palvelutuotannossaan?

Ehdoissa palveluntuottajan ja maakunnan oikeudet on laajennettu työsopimuskeksintölain ulkopuolelle koskemaan kaikkia immateriaalioikeuksia. Yleisesti hyväksyttynä ei lakiin perustuvana työoikeudellisena perusteena voidaan pitää, että työnantajalle siirtyy ainoastaan sellaiset oikeudet, jotka ovat tarpeen työn tuloksen käyttämiseksi siihen tarkoitukseen mihin se on tehty. Työntekijältä tulee saada erikseen lupa, jos tuotosta halutaan käyttää muuhun tarkoitukseen, ellei ko. oikeudesta ole nimenomaisesti sovittu sopimuksella tai alan työehdoissa.

Palveluntuottajan tulisi lisätä henkilöstön sopimuksiin viittaus immateriaalioikeuksien suorasta ei-yksinomaisesta siirtymisestä kolmannelle maakunnan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Sama pätee myös alihankkijoiden kanssa tehtäviä sopimuksia. Myös alihankkijan hallintopäätöksen kattamassa toiminnassa syntyneet immateriaalioikeudet siirtyisivät maakunnalle?

11.1 k-5 Lisäys: ilmoitettava maakunnan määrittelemällä tavalla.
11.1 k-5 Muutos: ilmoitettava maakunnan määrittelemällä tavalla.
(jolloin virheilmoitusten hallinta voidaan toteuttaa tehokkaasti)
12.2 k-2 Lisäys: Vahingonkorvaus määräytyy vahingonkorvauslain mukaan.

Muita huomioita

Säännöllisen kotihoidon palvelukuvaus / asiakassetelillä tuotettuna

Yleisti ottaen hallintopäätöksen ehtojen ja palvelukuvauksen välinen suhde on selkeä ja hyvinkin tarkasti kuvattu. Ehdot ovat relevantteja, osin jopa tiukkoja. Sama vaatimustaso tulee olemaan myös maakunnan omassa palvelutuotannossa. Haasteita siis riittää toiminnan kehittämisessä.

Asiakassetelillä tuotetun kotihoidon laadun, turvallisuuden, saatavuuden, kustannusvaikuttavuuden ja asiakaslähtöisyyden takaaminen

Palveluun liittyvät ehdot

Esim. Annetut aikarajat: 2 pv/valmius ottaa asiakkaaksi laitoshoidon jälkeen ok (vähän tiukka, mutta ok, turvaa kotiutumiset). Toinen aikaraja: kotihoidontarve vähintään kerran viikossa on ok, mutta jos kaikki yli 18v. oikeutettuja - asiakasmäärä kasvaa ikääntyneemmästä päästä merkittävästi, riittääkö tosiasiallisesti resurssit (millaistahan kotihoitoasiakassuhdetta on ajateltu 10v:ille? Nyt ovat todella harvinaisia – leikkausten ymv. traumojen jälkeen tämän ikäiset hakeutuvat yleensä avovastaanotoille...). Kolmas aikaraja: Lyhyet hoitojaksot (alle 30pv) –> asiakkuus säilyy, miten asiakassetelin käy, kuluuko sitä korvaukseksi valmiudesta ottaa asiakas heti takaisin – ei varmaankaan, kun asiakas poissa, mutta tuleeko setelin arvo isommaksi kuin nyt tämän *valmiuden* takia – tämä vaarana, vaikka asiakkaan etuhan tässä turvataan (jatkuisi sama hoitosuhde hoitoperiodin jälkeen)?

Palvelujen sisältö

Alussa on varmasti haasteellista itsehoitosuunnitelmien laatiminen asiakkaalle, mutta ajastaan onnistuu – ikääntyneillä vaikeutta täysin hyödyntää sähköisiä oirearviointeja jne. Ymmärrän kyllä miksi nostettu tähän, mutta ei aivan realistinen vielä suurelle osalle ikäihmisistä (ei välttämättä ongelma Etelä-Suomessa).

Asiakassuunnitelman tarpeet

Pitkä ja kattava listaus (tulee mieleen meidän omat asiakkuusperusteet): tärkeää on, että huomioidaan yksilöllisyys tarvekirjossa ja toimintakyvyssä, muutoin normaaliluettelo. Meillä ei näin kategorisesti ole kuvattu, on haluttu yksilöllisyyden toteutuvan ja saatu todennäköisesti näin palvelusetelin hintaa kohtuullistettua.
Tämä tähän kuvaukseen koottu palvelusisältöluettelo on pikkutarkka ja vaativa. Jokunen nosto.
Ravitsemus: Onko liikaa luvattu/liian väljästi *ruokailu mieluisassa paikassa?* Voiko tulkita, että asiakas kuljetetaan mieluisaan paikkaan? Täsmällisyyttä palvelusisällön vaatimuksiin. *Kodin hoitoon liittyen*, ei yhtään enempää voi vaatia, *pyykinpesusta vastaaminen on jo aika haasteellinen vaade. Lääkehoito: lääkehappihoito*, ei taida meidän alueella helposti toteutua (vrt. oma toiminta kyettävä myös). *Yöaikainen toiminta* ko. luettelossa HAASTE, jos kuluu asiakaseteliin, paljonko sen arvo tuleekaan olemaan esim. *asennon vaihtaminen, voinnin seuranta* (mitä tarkoittaa tarkkaan ottaen) *ja*

asiakkaan muut arjen toimet (toteutuu nyt normaalissa kotihoidossa ja konsultoidaan gerontologista sostyötä tarpeen mukaan). *Raha-asiat: raha-asioiden hoidossa tulee vaatia ennakoivasti toimijoilta (kaikilla palveluntuottajille sama vaade) rikosrekisteriote*, joka on mahdollista ollut jo vuosia.

Palvelutarpeen muutokset: ilmoitusvelvoite maakunnalle 30 pv, tästä pidettävä kiinni. Digi-teknologian hankinta ei voikaan kuulua setelitoimijalle – ok – mutta käyttövaade niiden asiakkaiden kanssa, joille se sopii vaikuttaa taas setelinarvoon. Huolestuttaa kustannusten nousu. Positiivista on näkymä asiakkaan kannalta: laadun parantuminen.

Asiakkaiden osallisuus ja osallistuminen

Huomioitava todellakin nykyistä paremmin, suunnitelma ok, mutta vaatii osaamisen petraamista ja asennemuutosta (erityisesti sitä).

Palvelujen tuottamiseen käytetty henkilöstö

Nimetty lääkäri on ehdottoman tärkeää (voi olla luonnoksen mukaisesti), samoin se, että vastuuhenkilöllä on vähintään soveltuva korkeakoulututkinto tai vastaava tutkinto ja vähintään vuoden työkokemus johtotehtävistä, mikäli yksikössä on kolme työntekijää tai enemmän. Ymmärrettävä esimiesvastuu. Ilman muuta työn ja tehtävienjakoa käytetään – on hyvä määrittää, että sairaasta kotiutumisen jälkeen 1. käynnin tekee sairaanhoitaja (laaja-alinen osaaminen).

Hoitotarvikkeiden arviointi Maakunnan toimintamallin mukaan vrt. nykytila. Siis luonnosesitys ok.

Palvelun laatu ja vaikuttavuus

Ehdottoman tärkeää on seurata toteutunutta asiakaspalveluaikaa, auttajien vaihtuvuutta, päivystyksen/laitoksen käyttöä, kansanterveysmittareita, henkilöstön koulutustasoa ja palvelupoikkeamia – kuvaavat palvelun vaikuttavuutta ja ovat samalla hyviä mittareita laadusta.

Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Saatavuuden eri ulottuvuudet huomioitava. Maakunnan palvelustrategia määrittää mittarit ja niiden mukaista palvelua on kyettävä tuottamaan.

Palvelustrategiassa määritetään saavutettavuus palvelujen osalta (myös kh-palvelut)

Kouluttaminen ja kehittäminen

Ammattitaidon ylläpitäminen dokumentoidaan ja sitä seurataan – ok

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Kehittämistoimintaan osallistuminen hyvä asia – resurssit huomioiden, vaikka setelitoimija olisikin. Vaatimus on hyvä, mutta voi taas vaikuttaa setelin arvoa nostavasti.

Viestintä, yhteistyö ja vuorovaikutus

Oltava ilman muuta.

Muutoksista ilmoittaminen Asiakkaalle, maakunnalle ja julkiseen tietoverkkoon ilmoittaminen on ehdottoman tärkeää palvelutuotantokatkostilanteissa sekä jo -riskeissä, lisäksi tulee olla hyväksytyt palvelutuotantokatkosriskit sovittu ennakkoon.

Suun terveydenhuoltoa koskevat kommentit asiakirjamalli

1 Suunhoidon yksikkö: maakunnan ja palveluntuottajan välinen mallisopimus

s 20 15.6 LIITE 6: VASTUUHENKILÖT JA YHTEYSHENKILÖT; a. Suunhoidon yksikön toiminnasta vastaava hammaslääkäri

2 Suunhoidon yksikkö: hallintopäätöksen ehdot asiakirjan liite 1: palvelukuvausmalli

s. 5 Palveluntuottajalla ei ole oikeutta vaihtaa palveluntuottajan ja maakunnan välisen sopimuksen liitteessä nimettyjä suunhoidon yksiköiden vastuuhenkilöitä ilman maakunnan suostumusta? Tämä outoa ettei ole oikeutta vaihtaa vastuuhenkilöitä ilman maakunnan suostumusta; ihmisiä jää eläkkeelle ym. olisiko niin että palveluntuottajan pitää ilmoittaa jos tulee muutoksia vastuuhenkilöissä

s.8 4.1 Hoidon tarpeen arvioinnin voi tehdä terveydenhuollon laillistettu ammattihenkilö. Sana laillistettu pois; Hta:n tekee hammashoitaja mikä on terveydenhuollon ammattihenkilö (nimikesuojattu). Suuhygienistityövoimaa ei käytetä Hta:ssa.

s.8 4.1. Asiakkaalla on oikeus tämän jälkeen valita myös palveluyksikkö sekä mahdollisuuksien mukaan palveluja antava ammattihenkilö tai ammattihenkilöiden moniammatillinen ryhmä.

s.11 Suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut kattavat laajasti suunhoidon peruspalvelut (mukaan lukien hampaan leikkauksellinen poisto), joita tarvitsevat useimmat asukkaat.

s. 13 Palveluntuottaja ja maakunnan sopivat tästä ja päivystysaikojen kattavuudesta. Tässä samat kriteerit kaikille palveluntuottajille aukioloajoista riippumatta.

s.18 Palveluntuottaja vastaa siitä, että henkilöstöllä on tämän kielen osalta riittävä suullinen ja kirjallinen taito. Mikä on riittävä taito? Kielitaito on osoitettava todistuksella jos äidinkieli ei ole suomi. Pitäisi edellyttää mielestäni erinomaista kielitaitoa, että perustuslaki toteutuu niin, että asiakas saa palveluaan ymmärrettävästi kotikielellään.

s. 19 Maakunta voi tarkastaa palveluntuottajan tai tämän alihankkijan irtaimiston, laitteiston, välineistön ja toimintaan liittyvät palvelut ennalta ilmoittamatta ja ilman erillissyytä. Maakunnan **tulee** tarkastaa....palveluntuottajan tai alihankkijan toimitilat, irtaimiston....

3 Suunhoidon yksikkö: hallintopäätöksen ehdot asiakirjamalli

s. 19 8. Mikäli neuvonnan ja ohjauksen yhteydessä tehdään suun terveydenhuollon hoidontarpeen arvio, asiakasta palvelevan henkilön on oltava laillistettu ammattihenkilö; sana laillistettu pois ks edellinen oltava terveydenhuollon ammattihenkilö

s. 24 8. Palveluntuottajalla on velvollisuus antaa maakunnan liikelaitoksen henkilöstön käyttöön toimitiloja suunhoidon yksikössä maakunnan päättämällä

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä
p. 013 3300 (vaihde)
www.siunsote.fi

tavalla (palvelukuvaus, liite 1) maakunnan liikelaitoksen järjestämien, asiakasta lähellä tapahtuvien palvelujen tuottamiseksi ja asiakkaan palvelujen yhteensovittamisen helpottamiseksi. ?? yksityisten palveluntuottajien annettava maakunnan liikelaitoksen käyttöön toimitiloja??

ja mikä tärkeää palveluntuottajien käyttämiä alihankkijoita koskee samat ehdot ja valvonta kuin itse palveluntuottajaa.

Kommentit asiakasseteli- kotikuntoutus

Tällä hetkellä eri maakuntien järjestämät kotikuntoutuspalveluiden sisällöt vaihtelevat. On löydettävissä pitkälle vietyjä, hyvin dokumentoituja ja toimivia malleja kuten asiakirjan mukailema Eksoten malli, mikä on koettu hyväksi käytännöksi myös Siun sotessa. Kaikissa maakunnissa toiminta ei ole välttämättä vielä edes käynnistynyt. Maakunnat tuntevat oman alueensa ja mahdollisuudet toteuttaa kotikuntoutusta ja maakunnan sisällä löytyy kuntakohtaisia eroja. Esitetty malli mahdollistaa monimuotoisen tuotantomallin, mutta kuvatussa muodossa luo riskejä jo toimivien palveluketjujen pirstoutumiselle. Tämän vuoksi on tärkeä harkita maakuntakohtaisesti järkevin ja kokonaistaloudellisesti kannattavin toteutustapa jo olemassa olevia toimivia ratkaisuja vaarantamatta. Asiakirjan ei- velvoittava vaan ohjaava rooli antaa tähän hyvän mahdollisuuden.

Kuntouttava arviointijakso liittyy vahvasti asiakassuunnitelman laadintaa ja näin se kuuluisi liikelaitoksen toteutettavaksi. Sekä arviointi että monialaisen kuntoutuksen toteutus asiakassetelillä tekee järjestelmästä kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta arveluttavan, missä kyseenalaistuu asiakkaan tilanteen objektiivinen arvio. Kokemukseen perustuen tämä lisää palvelun käyttöä. Kokonaisuudessa asiakirja on monimutkainen ja sisältää yksityiskohtia jotka eivät avaudu nykyjärjestelmän eivätkä myöskään valinnanvapauslain valossa, kuten esimerkiksi liikelaitoksen koordinoivan terapeutin rooli.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän puolesta

Ilkka Naukkarinen

hallintojohtaja

Lisätietoja

Sopimusasiantuntija Riikka Pajarinen: riikka.pajarinen@pohjois-karjala.fi,

puh. 050 466 0422.